

Електронното обучение и изграждането на професионални компетенции у студентите – бъдещи учители

Галина Лечева

E-Learning: *Enterprising and resourceful "play" with the procedures mobilizing their intellectual understanding - "Cunning intelligence" - the ancient Greek Mixed, which in ancient culture is a fundamental and crucial in all human affairs*

Keywords: *competence, profession, teacher, e-learning*

ВЪВЕДЕНИЕ

Реформата в образованието в световен мащаб започва след един доклад на Департамента за образование в САЩ с предизвикателното заглавие: *A Nation at Risk: The Imperative for Educational Reform*. След този доклад, публикуван през април 1983 г. следва законът *No Child Left Behin*, за реорганизация на американското начално и средно образование, който усъвършенства Закона за началното и средното образование от 1965 г. в четири посоки:

- гаранции за професионална компетентност на учителите;
- обществен контрол върху училището;
- право на родителите да избират училище за децата си;
- задължение учителите да провеждат изследователска дейност.

Първият акцент на „Европа 2020“ е ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, защото няма истинска интеграция без интеграция на трудовия пазар. Повишава се търсенето на високо квалифицирани специалисти. Затова усилията трябва да се насочат към ПО-ДОБРО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ, КОЕТО ДА ДАВА ПОВЕЧЕ И ПО-ДОБРИ КОМПЕТЕНТНОСТИ.

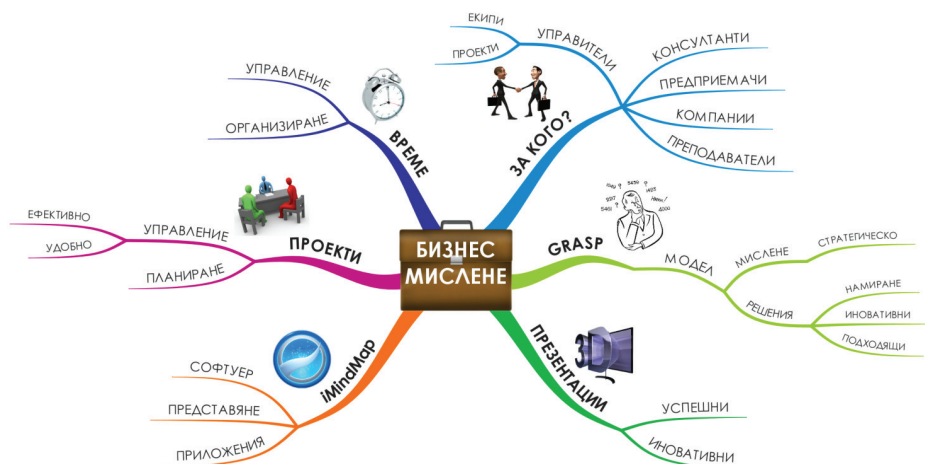
В „Заклученията“ на Съвета на ЕС по образование, младеж, култура и спорт са посочени следните ЛИПСВАЩИ ПРОФЕСИОНАЛНИ УМЕНИЯ в СПЕЦИФИЧНАТА ПОДГОТОВКА НА УЧИТЕЛИТЕ:

- познава и управлява функционирането на схемите на икономиката и предприемачеството;
- ръководи процеса на съзряване на своите ученици;
- работи с идеята за постоянно повишаване на качеството на образованието;
- в състояние е да отговаря на предизвикателствата, които изискват постоянно повишаване на неговата квалификация;
- работи и показва как се работи в екип, при взаимно допълване и взаимно подпомагане на неговите членове.

Днес университетът се разглежда не като храм на науката, а като market place в най-широкия смисъл на това понятие. ВУ под въздействието на външните фактори се превръща в бизнес корпорация, свързана с производство и разпространение на знания. Всички звена на университетската структура се самоопределят според признака за конкурентноспособност и доходност. За успешно функциониране на ВУ се налага необходимостта от “total quality management” (ТОМ) на учебния процес. Тази концепция има за цел да обхване всички без изключение клетки на университетската структура, с цел постигане от всяка една клетка максимална ефективност. Факултетите, лабораториите, научните центрове и дори отделни преподаватели се оценяват в зависимост от това какъв е техният дял в бранда на образователни услуги на университета. Масово се прилага проектния подход за предлагане на образователни услуги. Целта е – бизнес мислене (фиг. 1)

Не е изключено в перспектива отмиране на факултетите и катедрите като самостоятелни структурни единици и заменянето им с проекти, насочени към

ПРЕДЛАГАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИ УСЛУГИ СПОРЕД КОНКРЕТНАТА НЕОБХОДИМОСТ и НА КОНКРЕТНО МЯСТО. Те се откриват и закриват в съответствие с изискванията на пазара и се реализират от мобилни състави преподаватели, привлечени на договорна основа.

Фиг. 1. Бизнес мислене

ИЗЛОЖЕНИЕ

От друга гледна точка в началото на XXI век професионализмът в работата се проявява в отклонението между предписаните процедури и правилници, и това, което се прави в действителност за решаване на възникнал проблем. Анализите показват, че ако се работи «по правилата», ако липсва креативно мислене, нещата в реалния живот не се случват! **Предприемчивите и находчивите «играт» с процедурите, мобилизирайки интелектуалния си разум – «хитрият разум» – древногръцкият МЕТИС**, който в античната култура е фундаментален и решаващ във всички човешки дела. Съществува за този разум е, че не предполага само обичайните когнитивни процеси, а е същевременно и «разум» на тялото, интуиция на тялото, интелигентност.

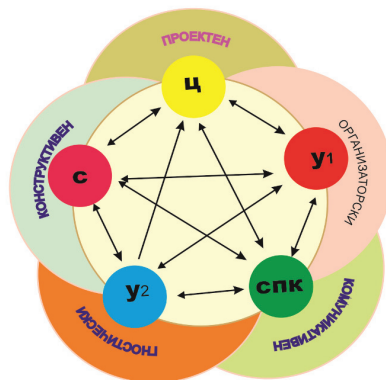
«Мекото» умение на индивида установява „диалог“ с това, което не върви, и чрез миметизъм, креативност постига справяне. В стила на синергетичния анализ креативността отхвърля класическото разделение между творческа и изпълнителска работа. Всеки труд е винаги концептуален.

Проблемът с учителския труд в България е в липсата на концепция!

В настоящия момент в България няма нормативен документ, който да формулира професионалните компетентности на учителя. В „Списъка на регулираните професии“, сектор III – професии в областта на образоването е празен; учителите липсват и в „Списък на професиите за професионално образование и обучение“. Учителската професия не е професия. От епохата на Възраждането до ден днешен тя е призвание. Затова обучението на учители де факто е обучение на филолози, математици, физици, компютърни специалисти, педагози и т.н., но не и на учители.

Липсващите в СПЕЦИФИЧНАТА ПОДГОТОВКА НА УЧИТЕЛИТЕ професионални компетенции, цитирани в „Заключенията“ на Съвета на ЕС по

образование, младеж, култура и спорт, родната педагогическа наука дефинира в изследванията на Кузмина. (фиг. 2)

Ц - цели на образованието
 С - съдържание на образованието
 У1 - субект на обучението (учител / преподавател)
 У2 - обект на обучението (ученик/студент)
 СПК - средства за педагогическа комуникация

За определяне на педагогическите компетенции винаги се има пред вид реализирането в педагогическата практика на утвърдените функции на учителя: *комуникативна; конструкторска; организаторска; гностична*; и на синтезните педагогически качества: *педагогическа общителност; педагогическо творчество; педагогическа наблюдателност; емоционална устойчивост*, включени в педагогическата система на Кузмина като функционални компоненти (фигура 2.)

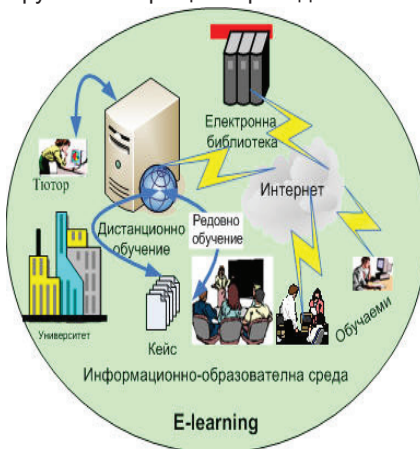
От наличието в определена степен на функциите и качествата у учителяте, можем да съдим за изгратените у тях педагогически, т.е. професионални компетентности.

Е-обучението е ориентирано към клиентите. Потребителят трябва да получи това, което иска, когато поиска и в желаната от него форма. Компанията трябва да се

стреми не само да задоволи очакванията на потребителя. Компанията трябва да се стреми да предизвика възторг у потребителя, като му предостави повече от това, което той очаква. Организациите зависят от своите клиенти и за това те трябва да разбират настоящите и бъдещите им потребности, да изпълняват техните изисквания и да се стремят да надминат техните очаквания.

В този смисъл и дух Е-учебните курсове по след. „Педагогика на обучението по...“ **НЕ трябва** да са електронни библиотеки по съответната учебна дисциплина, съпроводени с тестове за проверка на запаметените знания.

Според скромното ми непрофесионално мнение **подходящ за изграждане на професионални компетенции у студентите – бъдещи учители е моделът BEST** (фиг. 3.), защото в процесите на обучение, поддържани в BEST, **приоритет имат педагогическите подходи и събитията – планирани, протичащи или случващи се за конкретни субекти във виртуалното обучение.** BEST поддържа 4 типа виртуална комуникация: синхронна, ограничено осинхронна, асинхронна и динамична. Във виртуалната BEST аудитория групата се среща с преподавателя в чат-форум, а преподаването, изпитването и обсъжданията се осъществяват в реално време с използването на ТЕКСТ, ЗВУК и ВИДЕО; групата обучаеми може да се среща в чат форума, за да работи като екип по решаването на проектна задача или извършване на друга учебна дейност; чат-форумът е мястото, където преподавателят (тьюторът) се среща с обучаемите, за да даде насоки/окаже помощ; преподавателят има е-достъп до решаваните от всеки обучаем задания, за да може да осъществява текущ дистанционен контрол и по този начин да следи развитието на своите „клиенти“; системата автоматично да установява

липса/недостиг на учебни ресурси или дейности, необходими за усвояване на понятие, решаване на казук и др. подобни и да генерира заявка за доставка към съответния тютюр.

В BEST могат да се формулират и експериментират различни **педагогически подходи при Е-обучение**: *комуникативност, конструктивизъм, социален конструктивизъм, концептуално моделиране, събитийно ориентиран модел.*

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Обучението на бъдещите учители, които ще образават човешкия ресурс на нацията, трябва да е държавен ангажимент и национален приоритет! В процеса на бакалавърското обучение на студентите от специалността „Педагогика на обучението по...” трябва да се акцентува на развиването на компетенции, свързани с **УМЕНИЕТО ДА СЕ ОБУЧАВАТ ХОРА**.

Така ще е възможна професионализацията на студентите – педагози и на изхода на своето обучение, по време на стажантската си практика, те ще могат да демонстрират конгломерата от компетентности, формиращи акмеологическия модел на педагогическия професионализъм. Това от своя страна ще им осигури ергономична реализация на пазара на труда.

Методиката на Е-обучението и в частност BEST моделът игнорират притесненията на традиционалистите за липсата на контрол над класната стая, за обезценяване занаята на лектора-специалист, за понижаване престижа на учителската професия.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Лечева.Г. Възпитаващото обучение в „Европа на познанието“. 2013.
В: <http://lechevag.blogspot.com/>. 6.11.2014
- [2] Работни запоски по Е-методика. В:
<https://moodle.org/file.php/43/PhD_Denev/eMethods_ePedagogy-PhD_Denev_Volume4.pdf>. 6.11.2014.
- [3] Тужаров. Хр. Електронно обучение.
< <http://www.tuj.asenevtsi.com/EL09/EL14.htm>>. 6.11.2014

За контакти:

Гл. ас. д-р Галина Лечева, Катедра по филологически науки във Филиал-Силистра на Русенския университет “Ангел Кънчев”, тел.: 086-821-521, e-mail: glecheva@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран